

Ha' et fantastisk nytår

Jeg har det svært med klicheer. Når en fremmed ringer mig op en torsdag formiddag og slutter samtalen med at ønske mig *God weekend*, styrer jeg selvfølgelig mit temperament. Alligevel har personen i den anden ende irriteret mine sarte sprognerver og i mangel af bedre udgangsreplik grebet i posen med tom snak. Medmindre han vitterlig ønsker at fortælle, at han agter at holde fri tre dage, så snart røret er lagt.

En reklamemand, jeg engang arbejdede sammen med, var ekspert i at skelne mellem udtryk med informativt indhold og andet mere hult. Hvor han så havde fået de erfaringer fra. Ønsker man nogen *God ferie*, ligger der således typisk i mindre grad et front ønske end et budskab om, at man selv er på vej til at pakke kufferten. Reklamemandens hypotese var, at når en virksomhed udsender besked om, hvornår man holder ferielukket, skyldes det, at omgivelserne ikke vil opdage det ellers. Det er der nok ofte noget om.

En masse udråb og hilseformularer er uundgåelige klicheer. Når jeg møder en kollega på gangen kl. 8.30, siger jeg *God morgen*, uden at det har andet indhold end at bekræfte øjenkontakten og det tidlige klokkeslæt. Sådan må det være. Siger jeg derimod *God morgen* til en kollega, der møder kl. 11.30, har min hilsen en distinkt betydning. Jeg driller eller

fornærmer ham ved at antyde, at han har sovet over sig.

For et par uger siden havde vi travlt med at ønske hinanden *Glædelig jul og godt nytår*. Skriver man 25 julekort, kan man godt føle trang til at variere for at undgå klicheen. Men pas nu på: disse akavede forsøg på at krybe udenom og skabe originale udtryk til erstatning for de faste vendinger, risikerer at ende i noget, der er endnu værre: *Hav en glædelig jul og et fantastisk nytår* er direkte uudholdeligt. Endnu værre end det *lykkebringende*, der også giver anledning til krumme tæer.

Så meget for fagligheden

Det er et temperamentsspørgsmål, hvornår vi hver især accepterer de faste vendinger, og hvornår de giver os fornemmelsen af noget rigtig forslidt. Personligt tager jeg sproget som redskab alvorligt, men øver mig også i at se med milde øjne på fraserne.

Det gælder dog ikke ubetinget. På samme måde som man som psykolog aflæser sin klient og ikke nødvendigvis tager de ydre udtryk til indtægt for, hvad der gemmer sig under huden, skal man som sprogmand heller ikke nødvendigvis tage andres ord for gode varer. Der er tit noget at tolke på.

Hvis dit teleselskab meddeler dig, at

man agter at *regulere* priserne, eller din bank oplyser, at man vil *justere* renten – er du så spændt på, om det er op eller ned?! Nej, livet har lært os lektien. Hold også øje med, hvis et politisk parti lover *Mere miljø for pengene* eller *Flere varme hænder*. De besnærende udtryk er komparativer, som jo ikke angiver et sammenligningsgrundlag – og der kan sagtens havne en større mængde pesticider i grundvandet og skæres ned på plejepersonalet, selv om udsagnene lignede noget, vi skulle tage bogstaveligt.

Min 93-årige mor har lige fået et brev fra kommunen om hjemmehjælp. Det hedder her, at man prioriterer det højt, at det er nogle få, faste personer, der kommer og gør rent hos hende. Imidlertid ”prioriterer man fagligheden endnu højere”, som det hedder i samme brev. Omsat til virkeligheden aflægges den ene ukendte hjemmehjælper efter den anden, til stadighed nye ansigter, hende besøg hver anden onsdag og beder hende forklare, hvor støvsugeren står, og hvordan man tænder for den.

Så meget for fagligheden og den kommunale prioritering.

Det var bare lige det. Og så må I ha' det! ■

Jørgen Carl, redaktør & gæsteklummeskribent

KLUMMEN (LAT. COLUMNA)

Psykolog Nyts klummetekster skrives på skift af seks personer, som har fået frie hænder til at ytre sig om tendenser i det moderne liv og samfund. Skribenterne repræsenterer vidt forskellige fagområder – og opgaven lyder ikke på at skrive om psykologi.